МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет культури і мистецтв
Кафедра музичного мистецтва

Затверджено
На засіданні кафедри музичного мистецтва
Факультету культури і мистецтв
Львівського національного університету імені
Івана Франка
(протокол № 1 від 2.09 2020 р.)

Завідувач кафедри _____ Е. З. Тайнель

Силабус з навчальної дисципліни «Психологія музичних здібностей»

Що викладається в межах ОПП Середня освіта (музичне мистецтво

Другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів з спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) спеціалізації Музичне мистецтво

Львів2020 р.

Силабус курсу «Психологія музичних здібностей»
2019–2020 навчального року

Назва курсу	Психологія музичних здібностей
Адреса викладання курсу	м. Львів, вул. Валова, 18
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет культури і мистецтв, кафедра музичного мистецтва
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта 014.13 Музичне мистецтво
Викладачі курсу	Кияновська Любов Олександрівна, доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичного мистецтва
Контактна інформація викладачів	http://kultart.lnu.edu.ua/employee/kyianovs-ka-l-o , luba.kyjan@gmail.com , м. Львів
Консультації по курсу відбуваються	Для прикладу: щосереди, 18.10-19.30 год. (вул. Валова, 18) Також можливі он-лайн консультації. Для цього слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	http://kultart.lnu.edu.ua/course/psykholohiia-muzychnykh-zdibnostey
Інформація про курс	Даний курс складений виходячи з потреб формування у студентів наукових уявлень в області музичної психології і музичної педагогіки, з метою піднімання рівня науково-теоретичної обізнаності, необхідної в практичній діяльності майбутнього педагога початкової та середньої ланки музичної освіти. В рамках курсу велика увага приділяється сучасному стану викладання музичної психології і музичної педагогіки у вищих навчальних закладах. Це стосується перш за все вивчення таких тем, як «Увага, її значення і розвиток у музиканта-виконавця», «Слухові відчуття», «Формування логічної довільної музичної пам'яті» (музична психологія), а також «Зміст методів педагогічної дії при індивідуальній формі навчання», «Принципи підбору репертуару», «Періодичність і системність в розвитку виконавської техніки учня» (музична педагогіка).
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Психологія музичних здібностей» є завершальною нормативною дисципліною зі спеціальності 014 Середня освіта 014.13 Музичне мистецтво, другого (магістерського) рівня освіти, яка викладається в II семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Сформувати у студентів наукові уявлень в галузі музичної психології і музичної педагогіки. Навчити використанню конкретних ситуацій та практичних завдань, прагненню здійснити належну координацію і спадкоємність у вивченні курсів музичної психології, музичної педагогіки і авторських методик за допомогою розгляду проблем, актуальних для музично-педагогічної практики, згідно специфіки кожного предмету.
Література для вивчення дисципліни	**Основна література**: Авратинер В.И. Обучение и воспитание музыканта-педагога. М.: ГМПИ им. Гнесиных, 1981. Амонашвили Ш.А. О педагогике творящей. М.: МПГУ, 1997.

Античная музыкальная эстетика. М., 1960.
Арановский М.Г. Проблемы музыкального мышления. М., 1974.
Арчажникова Л.Г. Проблемное обучение как фактор формирования творческого мышления студентов // Методы активизации музыкального воспитания. Саратов, 1975. Вып. 2.
Бакланова Н. Обучение выразительному исполнению произведений // Новые исследования в педагогических науках. 1975.
Баренбойм Л.А. Музыкальная педагогика и исполнительство., Л., 1974.
. Беркман Т.Л. Индивидуальное обучение музыке. М.: Просвещение, 1964.
. Брукнер Дж. Психология познания. М., 1977.
. Выготский Л.С. Психология искусства. Ростов н/Д: Изд-во«Феникс», 1998.
. Головинский Г.Л. О вариативности восприятия музыкальногообраза // Восприятие музыки: Сб. статей / Под ред. В. Максимова.М., 1980.
. Гончаров Н.В. Гений в искусстве и науке. М., 1991.
. Готсдинер А.Л. Дидактические основы музыкального развитияучащихся: К проблеме обучения и развития в музыкальной педагогике // Вопросы музыкальной педагогики / Ред.-сост. В.И. Руденко.М., 1980. Вып. 2.
. Изард К. Эмоции человека. М., 1980.
. Коган Г. У врат мастерства. М., 1961.
. Кулясов И.П. Специфика учебно-воспитательного процесса вклассе фортепиано музыкально-педагогического факультета. М.:МПГИ, 1982.
. Леонгард К. Акцентуирование личности. Киев, 1981.
. Маккиннон Л. Игра наизусть. Л., 1967.
. Мануйлов О.А. О техническом развитии учащихся фортепианного класса. М.: МПГИ, 1982.
. Матонис В.П. Музыкально-эстетическое воспитание личности. Л., 1988.
. Муцмахер В.И. Совершенствование музыкальной памяти впроцессе обучения игре на фортепиано: Учеб.пособие. М., 1984.
. Назайкинский Е.В. О психологии музыкального восприятия.М., 1972.
. Нейгауз Г. Об искусстве фортепианной игры. М., 1987.
. Немов Р.С. Психология. М., 1990.
. Петрушин В.И. Музыкальная психология. М.: ВЛАДОС, 1997.
. Пискунов А.И. Теория и практика педагогического эксперимента. М.: МПГИ,1979.
. Полякова Е.С. Психолого-педагогические предпосылки формирования нравственных качеств учащихся в процессе индивидуальных занятий. М.: МПГИ, 1982.
. Проблемы формирования творческой личности в музыкальном вузе: Сб. тр. МГК им. П.И. Чайковского. М., 1983.
. Рапацкая Л.А. Русская художественная культура. М.: ВЛА-
. ДОС, 1988.
. Ражников В.Г. Резервы музыкальной педагогики. М., 1980.
. Ражников В.Г. Три принципа новой педагогики в музыкальном обучении //Вопросы психологии. 1989..

	. Родин В.А. Содержание методов педагогического воздействия . при индивидуальной форме обучения. М.: МПГИ, 1982. . Роллан Р. Музыканты наших дней. М., 1938. . Стреляу Я. Роль темперамента в психическом развитии. М.,1982. . Тарасова К.В. Онтогенез музыкальных способностей. М., 1988. . Теплов Б.М. Психология музыкальных способностей. М., 1947. . Теплов Б.М. Психологические основы художественного воспитания // Известия АПН РСФСР. М.; Л., 1947. . Теплов Б. М. Избранные труды: В 2 т. М., 1985. . Фейгин М.Э. Индивидуальность ученика и искусство педагога. М., 1975. . Цагарелли Ю.А. Диагностика музыкального воображения// Психологические и педагогические проблемы музыкального 45. образования. Новосибирск, 1986. Вып. 4. . Цыпин Г.М. Обучение игре на фортепиано. М., 1984. Гл. 3:Музыкальный слух и его развитие. . Цыпин Г.М. Музыкант и его работа. М., 1988. . Чудновский В.Э. Воспитание способностей и формирование . личности. М., 1986. . Шестаков В.Г. От этоса к аффекту. М., 1975. . Шибутани Т. Социальная психология. М., 1969. Разд. «Самосознание и участие в группах». . Шульпяков О.Ф. Техническое развитие музыканта исполнителя. Л.: Музыка, 1973. . Шульпяков О.Ф. Проблема единства художественного и технического в теории и практике музыкального исполнительства.Новосибирск, 1987. . Юдин А.П. Новый музыкальный материал в структуре обучения музыкальному исполнительству. М.: МПГИ, 1990. **Додаткова література**: 1. *Альтшуллер Г. С.* Как научиться изобретать. Тамбов, 1961. 2. *Альтшуллер Г. С.* Алгоритм решения изобретательских задач. — «Проблемы научного и технического творчества. Материалы к симпозиуму (июнь 1967 г.)». М., 1967. 3. *Ананьев Б. Г.* Психология чувственного познания. М., 1960. 4. *Анохин П. К.* Узловые вопросы в изучении высшей нервной деятельности. — «Проблемы высшей нервной деятельности». Под. ред. П. К. Анохина. М., 1949. 5. *Анохин П. К*- Методологический анализ узловых проблем условного рефлекса. М., 1962. 6. *Анциферова Л. И.* Исследование психологии мышления в капиталистических странах. — «Основные направления исследований психологии мышления в капиталистических странах» М., 1966. 7. *Анциферова Л. И.* Интроспективный эксперимент и исследование мышления в Вюрцбургской школе. — «Основные направления исследований мышления в капиталистических странах». М., 1966 8. *Архипов В. М.* О материальности психики и предмете психологии — «Советская педагогика», 1954, № 7. 9. *Батюшков Ф. Д* .Творчество. — «ЭнциклопедическийсловарьБрокгауза и Ефрона», 1901.

10. *Бернштейн С. М.* Психология научного творчества. — «Вопросы психологии», 1965, № 3.
11. *Бернштейн С. М.* О природе научного творчества (по зарубежным материалам). «Вопросы философии», 1966, № 6.
12. *Веккер Л. - М., Ломов Б. Ф.* О чувственном образе как изображении. — «Вопросы философии», 1961, № 4.
13. *Вудвортс Р.* Экспериментальная психология. М, 1950.
14. *Грузенберг С. О.* Психология творчества. Минск, 1923.
15. *Грузенберг С. О.* Гений и творчество. Л., 1924.
16. *Дьяков И. Н., Петровский Н. В., Рудик П. А.* Психология шахматной игры. М., 1926.
17. *Леонтьев А. Н.* Проблемы развития психики. М., 1959.
18. *Матюшкин А. М.* Некоторые проблемы психологии мышления. — «Психология мышления». Сборник переводов с английского и немецкого под ред. А. М. Матюшкина. М., 1965.
19. *Мах Э.* Введение к учению о звуковых ощущениях Гельмгольца. 1879.
20. *Медведев Н. В.* Теория отражения и ее естественнонаучное обоснование. М., 1963.
21. *Ньюэлл А., Шоу Дж. С, Саймон Г. А.* Процессы творческого мышления. — «Психология мышления». Сборник переводов с немецкого и английского под ред. А. М. Матюшкина. М., 1965.
22. *Пономарев Я- А.* Исследование психологического механизма творческого (продуктивного) мышления. Автореф. канд. дисс. М., 1958а. *Пономарев Я. А.* О взаимодействии и развитии. — Докл. АПН РСФСР, 1959, № 1.
23. *Пономарев Я. А.* Взаимоотношение прямого (осознаваемого) и побочного (неосознаваемого) продуктов действия. — «Вопросы психологии», 1959а, № 4. *Пономарев Я. А.* Задержки развития внутреннего плана действий и их ликвидация. — «Новые исследования в педагогических науках», вып. IV. М., 1965а.
24. *Пономарев Я. А.* Развитие внутреннего плана действий в процессе обучения. — «Возрастные возможности усвоения знания». М., 1966.
25. *Рейтман У. Р.* Познание и мышление. Пер. с английского. Под ред. А. В. Напалкова. М., 1968.
26. *Ретанова Е. А., Зинченко В. П., Вергилес Н. Ю.* Исследование перцептивных действий в связи с проблемой инсайта. — «Вопросы психологии», 1968, № 4.
27. *Рибо Т.* Творческое воображение. СПб., 1901.
28. *Розен Г. Я-* Обзор литературы по проблемам научного и технического творчества в США. — «Исследования по психологии научного творчества в США». М., 1966.
29. *Савич В. В.* Творчество с точки зрения физиолога. — «Творчество», 1923.
30. *Теплов Б. М.* К вопросу о практическом мышлении (Опыт психологического исследования мышления полководца по военно-историческим материалам).— «Ученые записки МГУ», вып. 90. 1945.
31. *Теплов Б. М.* Об объективном методе в психологии. М., 1952.

	32. *Тихомиров О. К.* Принцип избирательности в мышлении. — «Вопросы психологии», 1965. 33. 34. *Anderson H. H.* (ed.) Creativity and its Cultivation. N.Y., 1959. 35. *Brogden H. E., SprecherT. B.* Criteria of Creativity. — In: "Progress and Potential", ed. by .C. W. Taylor. N.Y., 1964. 36. *Getzels J. W., Jackson P. W.* Creativity and intelligence. Explorations with giftedstudents. N.Y., 1962. 37. *Ghiselin B.* Ultimate Criteria for Two Levels of Creativity. — In "Scientific Creativity", ed. by CW. Taylor and F. Barron. N.Y., 1963. **Інтернет-джерела**. **http://www.vsehorosho.org/russian/lifemagic.html** **http://www.educate.com.ua/book/0/54070.html** **http://www.lib.ua-ru.net/diss/vved/161722.html** **http://shop.bambook.com/scripts/pos.showitem?v=1&ite=78673** **http://cjcity.ru/news/content/statya_142.php** **http://in1.com.ua/article/24533/** **http://www.socd.univ.kiev.ua/PUBLICAT/PSY/LOGINOVA/index.htm**
Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	32 годин аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 58 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде : знати музичнупсихологію і музичнупедагогіку; вміти - розвивати здібності до аналізу і оцінки музично-педагогічних явищ з позицій придбаних сучасних науково-теоретичних знань; усвідомлено вживати фундаментальні положення музичної психології та психології музичних здібностей в практичній діяльності музиканта-педагога; самостійно працювати з педагогічною та психологічною методичною літературою.
Ключові слова	Музична психологія, психологія музичних здібностей, музичні образи, розвиток музичних здібностей, психологія музичного вчення і виховання, музична пам’ять, музична психотерапія, музикотерапія
Формат курсу	Очний, заочний
	Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем
Теми	Тема 1. Введення в історію музичної психології. Тема 2. Особа і діяльність музиканта. Ознаки музичності і особливості особи музиканта. Рушійні сили творчості. Формування навику. Тема 3. Увага. Увага і контроль. Увага, її значення і розвиток в діяльності музиканта- виконавця Тема 4. Відчуття. Взаємодія відчуттів. Відчуття від обертонів. Слухові відчуття (мелодійний слух, гармонійний слух, поліфонічний слух, темброво-динамічний слух, музично-слухові уявлення, метроритмічні відчуття, рухові відчуття) Тема 5. Сприйняття. Категоризація сприйняття. Несвідомі аспекти музичного сприйняття. Сприйняття музики і його розвиток.

	Тема 6. Пам'ять. Основні види пам'яті. Формування логічної довільної музичної пам'яті Тема 7. Мислення. Особливості видів музичного мислення. Логіка розвитку музичної думки і музичного мислення Тема 8. Уява. Розвиток музичної уяви Тема 9. Здібності, темперамент і характер. Класифікація типів темпераменту Тема 10. Емоції. Взаємовідношення емоцій і відчуттів. Емоції в музиці Модуль ІІ. Здібності - як психологічний феномен Тема 11. Загальні і спеціальні здібності. Тема 12. Деякі педагогічні прийоми, які формують музичні здібності на початковому етапі Тема 13. Принципи підбору репертуару. Основні принципи вивчення і їх роль в підборі репертуару. Суб'єктний і об'єктивний початок в підборі репертуару Тема 14. Педагогічні аспекти технічного розвитку навчання учнів при індивідуальній формі.
Підсумковий контроль, форма	Іспит вкінці семестру, тести, усний
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з вікової психології, фізіології та анатомії, соціології, музикознавства.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, презентації, інструктаж, практична робота з музикотерапії, складання музично-терапевтичних програм, участь педагогічко-психологічних експериментах, психологічних розстановках.
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребує використання загально вживаних програм і операційних систем, доступу до мережі Інтранет.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: • практичні: 30% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 30; • модулі: 20 семестрової оцінки; максимальна кількість балів 20; • іспит: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50. Підсумкова максимальна кількість балів 100. **Письмові роботи:** Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу). **Академічна доброчесність**: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахуванння викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. **Відвідання занять** є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні зайняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. **Література.** Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно

	в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. П**олітика виставлення балів.** Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Питання до іспиту.	Розкрити суть музичної психології та психології музичних здібностей як науки і мистецтва Розповісти про типи темпераменту; здібності, темперамент і характер. Дати пояснення силі і впливу частот на свідомість людини Типи темпераменту; здібності, темперамент і характер. Пояснити методи досліджень та напрямки музичної психології. Дати визначення поняттю «емоції». Взаємовідносини емоцій і почуттів. Емоції в музиці. Визначити психофізіологічні особливості сприйняття музики. Поняття «емоції». Взаємовідносини емоцій і почуттів. Емоції в музиці (емоційно-етичний вплив музики на реципієнта) Особистість і діяльність музиканта. Ознаки музичності і особливості особистості музиканта. Музична педагогіка як наука і мистецтво . Визначення поняття „особистість" та окреслення її структури. . Особистість і діяльність музиканта. Ознаки музичності і особливості особистості музиканта. . Рушійні сили творчості. Формування навички. . Здібності - як психологічний феномен . Ефект Моцарта . Увага. Увага і контроль. Увага, її значення і розвиток в діяльності музиканта-виконавця . Загальні і спеціальні здібності. Деякі педагогічні прийоми, які формують музичні здібності на початковому етапі. . Музика і мозок дитини . Відчуття. Взаємодія відчуттів. Відчуття від обертонів. Слухові відчуття і їх складові. . Музикотерапія . Принципи підбору репертуару. Основні принципи вивчення і їх роль в підборі репертуару. Суб'єктний і об'єктивний початок в підборі репертуару. . Сприйняття. Категоризація сприйняття. Несвідомі аспекти музичного сприйняття. Сприйняття музики та його розвиток. . Принципи формування музичних здібностей на початковому етапі . Новітні технології впливу на підсвідомість людини з допомогою звуків

	. Пам'ять. Основні види пам'яті. Формування логічної довільної музичної пам'яті. . Психічний розвиток дитини. Специфіка психології музичної освіти . Особливості впливу майдн-машин на свідомість і підсвідомість людини . Пам'ять. Основні види пам'яті. Формування логічної довільної музичної пам'яті . Мислення. Особливості видів музичного мислення. Логіка розвитку музичної думки і музичного мислення. . Онтопсихологія як новітній напрямок психології, зв'язок з музичною психологією. . Технології нейролінгвістичного програмування за допомогою слів, музики та звукової стимуляції. . Мислення. Особливості видів музичного мислення. Логіка розвитку музичної думки і музичного мислення. . Уява. Розвиток музичної уяви . Творча особистість, її психологічний портрет, закономірності розвитку та діяльності . Вплив темпо-ритмічної структури музики на психофізіологічний стан людини
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) (лекція, самостій-на, дискусія, групова робота)	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
1 тижд 2 год	***Тема 1. Введення в історію музичної психології.*** Роль і значення музики в суспільному житті (зародження музичної психології в надрах філософії, роздуми античних мислителів, спостереження і висновки). Теорія етоса. Теорія афектів. Принципи атомізму. Гештальтпсихологія. Науковий підхід до проблеми музичної психології (роботи М. Гельмгольца). Зміст музичних образів у	Лекція1 год Практичне 1 год	*Брукнер Дж.*Психологияпознания. М., 1977. *Выготский Л.С.*Психологияискусства. Ростов н/Д: Изд-во«Феникс», 1998. *Матонис В.П.* Музыкально-эстетическое воспитание личности. Л., 1988. *Назайкинский Е.В.* О психологии музыкального восприятия.М., 1972. *Немов Р.С.* Психология. М., 1990. Петрушин В.И. Музыкальная		

	формалістичній естетиці (дискусія Б.М. Тєплова з Е. Гансліком). Основні напрями досліджень музичних явищ (розвиток музичних здібностей, психологія музичного вчення і виховання, сприйняття музики, вдосконалення музичної пам'яті, соціологічні дослідження в області музичного мистецтва і т. п.). Основні напрями музичної психології: психологія музично-виконавської діяльності, психологія музично-творчої діяльності, психологія музичного навчання і виховання, психологія музичної пропаганди і музично-критичної діяльності, музична психотерапія.		психология. М.: ВЛАДОС, 1997.		
2-3 тижд	***Тема 2. Особа і діяльність музиканта. Ознаки музичності і особливості особи музиканта. Рушійні сили творчості. Формування навику.*** Переживання і враження на мові невербальної комунікації. Властивості музичності: можливість оперувати музично-слуховими уявленнями, відчуття ритму, здібність відчувати емоційну виразність звуковисотного руху (по Б.М. Тєплову). Внутрішні спонукання	Лекція 2 год Практичне 2 год	Авратинер В.И. Обучение и воспитание музыканта-педагога. М.: ГМПИ им. Гнесиных, 1981. Амонашвили Ш.А. О педагогике творящей. М.: МПГУ, 1997. Арчажникова Л.Г. Проблемное обучение как фактор формирования творческого мышления студентов // Методы активизации музыкального воспитания. Саратов, 1975. Вып. 2. Баренбойм Л.А. Музыкальная педагогика и		

	до творчості як основа мотивації творчості. Суспільне призначення музиканта. Формування узгодженості дій людей в колективній грі музикантів і її значення для злагодженого суспільного життя. Роль самосвідомості для розвитку діяльності музиканта.		исполнительство., Л., 1974. Беркман Т.Л. Индивидуальное обучение музыке. М.: Просвещение, 1964. Выготский Л.С. Психология искусства. Ростов н/Д: Изд-во«Феникс», 1998.		
3-4 тижд	***Тема 3. Увага. Увага і контроль. Увага, її значення і розвиток в діяльності музиканта-виконавця*** Здатність зосереджуватися на виконуваній діяльності, уміння відключатися від побічних подразників як одна з найважливіших умов здійснення будь-якого виду діяльності людини (інтроверсія, екстраверсія), недоліки уваги і способи їх подолання в процесі спеціального тренінгу. Прийоми тренування уваги для музикантів (Л. Баренбойм). Увага в широкому і вузькому значенні, направлена на попереднє або подальше (що спізнюється або випереджає). Контроль дій і досягнення рівня автоматичності дії.	Лекція 2год Практичне 2год	Назайкинский Е.В. О психологии музыкального восприятия.М., 1972. Петрушин В.И. Музыкальная психология. М.: ВЛАДОС, 1997. Теплов Б.М. Психология музыкальных способностей. М., 1947. Шибутани Т. Социальная психология. М., 1969. Разд. «Самосознание и участие в группах».		
6 тижд	***Тема 4. Відчуття. Взаємодія відчуттів. Відчуття від обертонів. Слухові***	Лекція1 год Практичне 1 год	*Ананьев Б. Г.* Психология чувственного познания. М., 1960.		

	відчуття (мелодійний слух, гармонійний слух, поліфонічний слух, темброво-динамічний слух, музично-слухові уявлення, метроритмічні відчуття, **рухові** ***відчуття)*** Слухові, тактильні, рухові, ритмічні і вібраційні (для вокалістів, духовиків, струнників) відчуття і їх значення в діяльності музиканта. Рівні відчуттів — порогові відчуття (свідомість) і підпорогові (підсвідомість). Аналізатори і здібність звикання до дії подразника. Основні процеси взаємодії відчуттів: сенсибілізація і синестезія; їх характерні особливості. Прийоми і методи розвитку звуковисотного, мелодійного, поліфонічного, гармонічного і тембровоdинамічного слуху, музично-слухових уявлень, метроритмічних і рухових відчуттів.		*Анохин П. К.* Узловые вопросы в изучении высшей нервной деятельности. — «Проблемы высшей нервной деятельности». Под. ред. П. К. Анохина. М., 1949. *Бернштейн С. М.* Психология научного творчества. — «Вопросы психологии», 1965, № 3. *Бернштейн С. М.* О природе научного творчества (по зарубежным материалам). «Вопросы философии», 1966, № 6. *Веккер Л. - М., Ломов Б. Ф.* О чувственном образе как изображении. — «Вопросы философии», 1961, № 4. *Мах Э.* Введение к учению о звуковых ощущениях Гельмгольца. 1879. *Пономарев Я- А.* Исследование психологического механизма творческого (продуктивного) мышления. Автореф. канд. дисс. М., 1958а. *Пономарев Я. А.* О взаимодействии и развитии. — Докл. АПН РСФСР, 1959, № 1.		
7 тижд	***Тема 5. Сприйняття. Категоризація сприйняття. Несвідомі аспекти музичного сприйняття.***	Лекція1 год Практичне 1 год	Выготский Л.С. Психология искусства. Ростов н/Д: Изд-во«Феникс», 1998.		

	Сприйняття музики і його розвиток. Цілісне сприйняття музики з узагальненням в образі окремих засобів вираження. Сприйняття як процес категоризації (епоха, стильові напрями, жанр твору, характер художнього образу твору і т. п.). Емоційне «вчуття» у зміст твору в процесі його сприйняття. Традиційне визначення музичного сприйняття — здібність до співпереживання настрою і відчуття, вираженого композитором в музичному творі. Архетипи (за Юнгом) і їх емоційний зміст. Порядок збагнення музичного твору в процесі його сприйняття: виявлення головного настрою; 2) визначення засобів музичної виразності; 3) розгляд особливостей розвитку художнього образу; 4) виявлення головної ідеї твору; 5) розуміння позиції автора; 6) знаходження в творі власного особового сенсу. Розвиток музичного сприйняття за допомогою постановки в ході цілеспрямованого виховання проблемних завдань і питань, активізуючих		Головинский Г.Л. О вариативности восприятия музыкальногообраза // Восприятие музыки: Сб. статей / Под ред. В. Максимова.М., 1980. Изард К. Эмоции человека. М., 1980. Назайкинский Е.В. О психологии музыкального восприятия.М., 1972.		

	розумові і емоційні процеси.				
8 тижд	***Тема 6. Пам'ять. Основні види пам'яті. Формування логічної довільної музичної пам'яті*** Види пам'яті: рухова, емоційна, зорова, слухова і логічна пам'ять. Значення попереднього аналізу твору в розвитку музичної пам'яті. Роль свідомої розумової роботи в процесі заучування музичного твору. Важливість аналітичного підходу до роботи над художнім образом. Основні прийоми роботи по заучуванню музичного твору напам'ять: смислове згрупування і смислове співвідношення. Принципи роботи над твором (по формулі І. Гофмана): 1) робота з текстом твору без інструменту; 2) робота з текстом твору за інструментом; 3) робота над твором без тексту (гра напам'ять); 4) робота без інструменту і без нот.	Лекція1 год Практичне 1 год	Коган Г. У врат мастерства. М., 1961. Леонгард К. Акцентуирование личности. Киев, 1981. Муцмахер В.И. Совершенствование музыкальной памяти впроцессе обучения игре на фортепиано: Учеб.пособие. М., 1984. Родин В.А. Содержание методов педагогического воздействияпри индивидуальной форме обучения. М.: МПГИ, 1982. Теплов Б.М. Психологические основы художественного воспитания // Известия АПН РСФСР. М.; Л., 1947.		
9 тижд	***Тема 7. Мислення. Особливості видів музичного мислення. Логіка розвитку музичної думки і музичного мислення*** Закономірності музичного мислення (східної і західно-європейської музики). Різні види музичного	Лекція1 год Практичне 1 год	Брукнер Дж. Психология познания. М., 1977. Выготский Л.С. Психология искусства. Ростов н/Д: Изд-во«Феникс», 1998. Изард К. Эмоции человека. М., 1980.		

	мислення: наочно-образне, наочно-дієве, абстрактно-логічне. Музична логіка як матеріальна основа музичного твору. Мелодія, гармонія метроритм, динаміка, фактура — основні носії вираження сенсу. Інтонація як естетична категорія, що сполучає в собі емоційний і раціональний початок. Освоєння логіки розвитку музичної думки: «повтор і зіставлення», «варіювання і чергування», «просування», «прогресуюче стискування», «компенсація». Створення проблемних ситуацій (протиріччя між знаннями і новими вимогами до них) в розвитку музичного мислення.		Леонгард К. Акцентуирование личности. Киев, 1981. Матонис В.П. Музыкально-эстетическое воспитание личности. Л., 1988. Петрушин В.И. Музыкальная психология. М.: ВЛАДОС, 1997. Теплов Б.М. Психология музыкальных способностей. М., 1947. Теплов Б.М. Психологические основы художественного воспитания // Известия АПН РСФСР. М.; Л., 1947.		
10 тижд	***Тема 8. Уява. Розвиток музичної уяви*** Три іпостасі музичного твори: записані композитором ноти; живе звучання, що створюється виконавцем на основі цих нот; взаємодія художніх образів музики з життєвим досвідом слухача. Зв'язок музичної уяви з життєвим досвідом слухача. Художній і розумовий тип людей, особливості роботи з ними.	Лекція1 год Практичне 1 год Групова робота (робота в малих групах над проектами)	Амонашвили Ш.А. О педагогике творящей. М.: МПГУ, 1997. 55. Головинский Г.Л. О вариативности восприятия музыкальногообраза // Восприятие музыки: Сб. статей / Под ред. В. Максимова.М., 1980. Брукнер Дж. Психология познания. М., 1977. Беркман Т.Л. Индивидуальное обучение музыке. М.: Просвещение, 1964. Изард К. Эмоции человека. М., 1980. Маккиннон Л. Игра наизусть. Л., 1967.		

	Доінструментальний період вивчення. Використання рольової гри як один з ефективних засобів підготовки до музично-виконавської діяльності. Розвиток і формування варіативного підходу до виконуваного музичного твору як основа розвитку у музикантів творчої уяви.		Назайкинский Е.В. О психологии музыкального восприятия.М., 1972. Немов Р.С. Психология. М., 1990. *Анохин П. К.* Узловыевопросы в изучениивысшейнервнойдеятельности. — «Проблемывысшейнервнойдеятельности». Под. ред. П. К. Анохина. М., 1949. *Бернштейн С. М.* Психологиянаучноготворчества. — «Вопросыпсихологии», 1965, № 3. *Бернштейн С. М.* О природенаучноготворчества (по зарубежнымматериалам). «Вопросыфилософии», 1966, № 6. *Веккер Л. - М., Ломов Б. Ф.* О чувственномобразекакизображении. — «Вопросыфилософии», 1961, № 4. *Леонтьев А. Н.* Проблемыразвитияпсихики. М., 1959.		
11 тижд	***Тема 9. Здібності, темперамент і характер. Класифікація типів темпераменту*** Природні задатки: чутливість аналізаторів, сила, рухливість і врівноваженість нервових процесів. Сенсорні соінтези, що дозволяють музикантам переводити образи музично-слухових уявлень у відповідні рухові реакції.	Лекція1 год Практичне 1 год	*Анохин П. К.* Узловыевопросы в изучениивысшейнервнойдеятельности. — «Проблемывысшейнервнойдеятельности». Под. ред. П. К. Анохина. М., 1949. *Анохин П. К*- Методологическийанализузловых проблем условногорефлекса. М., 1962. *Анциферова Л. И.* Исследованиепсихологиимышления в капиталистическихстранах. —		

	Наслідуваність природних музичних здібностей. Генетична зумовленість здібностей (музична обдарованість). Психологічні якості у виборі видів спеціалізації музичних професій (психодинамічна особливість темпераменту і характеру). Типи темпераменту: гіпертимний, застряваючий, емотивний, педантичний, тривожний, циклоїдний, демонстративний, збудливий, дистимний, екзальтований. Їх характерні межі в творчості великих композиторів.		«Основныенаправления исследованийпсихологиимышления в капиталистическихстранах» М., 1966. . *Анциферова Л. И.* Интроспективныйэксперимент и исследованиемышления в Вюрцбургскойшколе. — «Основныенаправления исследованиймышления в капиталистическихстранах». М., 1966 . *Архипов В. М.* О материальностипсихики и предметепсихологии — «Советскаяпедагогика», 1954, № 7. . *Батюшков Ф. Д .* Творчество. — «Энциклопедическийсловарь Брокгауза и Ефрона», 1901. . *Бернштейн С. М.* Психологиянаучноготворчества. — «Вопросыпсихологии», 1965, № 3. . *Бернштейн С. М.* О природенаучноготворчества (по зарубежнымматериалам). «Вопросыфилософии», 1966, № 6. . *Веккер Л. - М., Ломов Б. Ф.* О чувственномобразекак изображении. — «Вопросыфилософии», 1961, № 4. . *Вудвортс Р.* Экспериментальнаяпсихология. М, 1950. . *Грузенберг С. О.* Психологиятворчества. Минск, 1923. . *Грузенберг С. О.*		

			Гений и творчество. Л., 1924.		
12 тижд	***Тема 10. Емоції. Взаємовідношення емоцій і відчуттів. Емоції в музиці*** Характеристика відчуттів і емоцій в різних проявах. Амбівалентність (суперечність) відчуттів. Когнітивна теорія дисонансу. Учення про етос і афекти як вираження емоцій засобами музики. Вибір вираження відчуттів в музиці за наступними ознаками: 1) по тональності; 2) по інтервалах, котрі зустрічаються; 3) по дисонансах; 4) по слову, що стоїть на початку кожної п'єси.	Лекція1 год Практичне 1 год	Изард К. Эмоции человека. М., 1980. Назайкинский Е.В. О психологии музыкального восприятия.М., 1972. Немов Р.С. Психология. М., 1990. Петрушин В.И. Музыкальная психология. М.: ВЛАДОС, 1997. Стреляу Я. Роль темперамента в психическом развитии. М.,1982. Теплов Б.М. Психология музыкальных способностей. М., 1947. . *Brogden H. E., SprecherT. B.* Criteria of Creativity. — In: "Progress and Potential", ed. by .C. W. Taylor. N.Y., 1964. . *Getzels J. W., Jackson P. W.* Creativity and intelligence. Explorations with giftedstudents. N.Y., 1962. . *Ghiselin B.* Ultimate Criteria for Two Levels of Creativity. — In "Scientific Creativity", ed. by CW. Taylor and F. Barron. N.Y., 1963.		
13 тижд	***Тема 11. Загальні і спеціальні здібності.*** Діагностика музичних здібностей. Дитяча музична обдарованість. Особливості прояву музичної обдарованості.	Лекція1 год Практичне 1 год	Баренбойм Л.А. Музыкальная педагогика и исполнительство., Л., 1974. Беркман Т.Л. Индивидуальное обучение музыке. М.: Просвещение, 1964.		

	Особливі умови, необхідні для повноцінної творчої реалізації обдарованих дітей.		Готсдинер А.Л. Дидактические основы музыкального развитияучащихся: К проблеме обучения и развития в музыкальной педагогике // Вопросы музыкальной педагогики / Ред.-сост. В.И. Руденко.М., 1980. Вып. 2. Коган Г. У врат мастерства. М., 1961. Кулясов И.П. Специфика учебно-воспитательного процесса вклассе фортепиано музыкально-педагогического факультета. М.:МПГИ, 1982. Матонис В.П. Музыкально-эстетическое воспитание личности. Л., 1988. Муцмахер В.И. Совершенствование музыкальной памяти впроцессе обучения игре на фортепиано: Учеб.пособие. М., 1984. Нейгауз Г. Об искусстве фортепианной игры. М., 1987. Пискунов А.И. Теория и практика педагогического эксперимента. М.: МПГИ,1979.		
14 тижд	***Тема 12. Деякі педагогічні прийоми, які формують музичні здібності на початковому етапі*** - принцип самостійності і свідомості;	Лекція1 год Практичне 1 год Практичнагрупова робота над вивченням тем	Цыпин Г.М. Обучение игре на фортепиано. М., 1984. Гл. 3:Музыкальный слух и его развитие. Цыпин Г.М. Музыкант и его работа. М., 1988. Чудновский В.Э. Воспитание		

	- принцип багатогранності занять; - розвиток навиків читання з листа; - формування творчих можливостей учнів; - принцип розвиваючого вчення (теорія розвиваючого вчення Г.М. Ципіна); - критерії і принципи відбору музичного матеріалу. Негативні тенденції в методиці викладання (трафаретність, консерватизм, «механічне зубріння», вузькоремісничий підхід).		способностей и формирование личности. М., 1986.		
15 тижд	***Тема 13.Принципи підбору репертуару.*** Основні принципи вивчення і їх роль в підборі репертуару. Суб'єктний і об'єктивний початок в підборі репертуару	Лекція1 год Практичне 1 год	Амонашвили Ш.А. О педагогике творящей. М.: МПГУ, 1997. Бакланова Н. Обучение выразительному исполнению произведений // Новые исследования в педагогических науках. 1975. Баренбойм Л.А. Музыкальная педагогика и исполнительство., Л., 1974. Беркман Т.Л. Индивидуальное обучение музыке. М.: Просвещение, 1964. Готсдинер А.Л. Дидактические основы музыкального развитияучащихся: К проблеме обучения и развития в музыкальной педагогике // Вопросы музыкальной педагогики / Ред.-сост.		

			В.И. Руденко.М., 1980. Вып. 2. Кулясов И.П. Специфика учебно-воспитательного процесса вклассе фортепиано музыкально-педагогического факультета. М.:МПГИ, 1982. Назайкинский Е.В. О психологии музыкального восприятия.М., 1972. Ражников В.Г. Резервы музыкальной педагогики. М., 1980. Ражников В.Г. Три принципа новой педагогики в музыкальном обучении //Вопросы психологии. 1989.. Родин В.А. Содержание методов педагогического воздействия при индивидуальной форме обучения. М.: МПГИ, 1982.		
16 тижд	***Тема 14.Педагогічні аспекти технічного розвитку навчання учнів при індивідуальній формі.***	Лекція1 год Практичне 1 год			